

(اللهم اهْدني فيمن هديت و عافني فيمن عافيت و تولني فيمن توليت و بارك لي فيما أعطيت و قني شر ما قضيت فانك تقضي و لا يقضى عليك و انه لا يذل من و اليت و لا يعز من عادت تباركت ربنا و تعاليت فلك الحمد على ما قضيت و أستغفرك و أتوب اليك و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم)

ความหมายของหะดีษ

ได้ อัลลอฮ์ ได้โปรดประทานทางนำให้แก่ข้าเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับทางนำแล้ว จงอภัยโทษให้แก่ข้าเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับการอภัยโทษแล้ว จงคุ้มครองข้าเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับการคุ้มครองแล้ว จงประทานความเป็นสิริมงคลให้แก่ข้า จงปกป้องข้าจากความชั่วร้ายที่พระองค์ทรงกำหนดขึ้น แท้จริงพระองค์คือผู้ที่กำหนดมิใช่ถูกกำหนด และแท้จริงพระองค์ไม่ทรงทำให้ผู้ที่ภักดีต่อพระองค์อ่อนแอ และพระองค์จะไม่ทรงทำให้ผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความศรัทธาและศรัทธาที่แท้จริง พระองค์เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความจำเริญและความสูงส่ง และมวลสรรเสริญเป็นเอกสิทธิ์สำหรับพระองค์ในสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้น ข้าขออภัยโทษและสำนึกผิดต่อพระองค์ และขอให้พระองค์จงประทานพรและความสันติสุขแก่ท่านนบีผู้มหัศจรรย์เถิด

ตัดรึงญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิบนุคุซัยมะฮฺ (Ibn Khuzaimah) เล่มที่ 2 หน้า 151 หมายเลข 1095 และ
อิตัคริมิซีย์ (al-Tarmizi) เล่มที่ 2 หน้า 328 หมายเลข 464

ระดับของหะดีษ

อิมามอันนะวะวีได้กล่าวว่า เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่สะอาด¹⁵⁴

2.1.16. หะดีษลำดับที่ 16 หน้า 33 บรรทัดที่ 33 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรหลังจาก
องค์ประกอบในลำดับที่สืบของการละหมาด ดังนี้

¹⁵⁴ แต่บทขออาญูดข้างคั้นนั้นถูกกำหนดให้อ่านในการละหมาดวิตร (وتر) มิใช่ละหมาดศุบหฺ ทั้งนี้เนื่องจากหะดีษ
ดังกล่าวรายงานโดยท่านหะสัน อิบน์ อาลี ซึ่งท่านได้กล่าวว่า

" علمني رسول الله صلى الله عليه وسلم كلمات أقولهن في الوتر..... "

ความว่า ท่านนบี ได้สอนฉันขอพรหนึ่งซึ่งฉันจะอ่านมันในการละหมาดวิตร ในขณะที่อิมามอันนะวะวีได้กำหนดให้
อ่านในการละหมาดศุบหฺ โดยอ้างหะดีษอะนัส อิบน์ มาลิก กล่าวว่า ท่านนบี (คืออัลลอฮ์อะลัยฮิซซะลาลิม) อ่านอาญูด
ในการละหมาดศุบหฺทุกครั้งจนกระทั่งเสียชีวิต (ดูอัลอฮ์การ ของ อันนะวะวี หน้า 94 – 95) แต่หะดีษบทนี้อิบนุญ็อยิม
กล่าวว่า เป็นหะดีษที่อ่อน เพราะมีผู้รายงานคนหนึ่งชื่อว่าอะบูญะฟิร อีรรอซีย์ ซึ่งท่านอิมามอะหมัดและท่านอิบนุ อัลมะ
คินีถือถือว่าเป็นผู้รายงานที่อ่อนแอ (ดู ซาตุลมะอาด المعاد เล่มที่ 1 หน้า 266)

สำนวนของหะดีษ

(اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت وما أسرفت وما أنت أعلم به مني أنت المقدم وأنت المؤخر لا اله الا أنت ، اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر ومن فتنة المحيا والممات ومن فتنة المسيح الدجال ، يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك)

ความหมายของหะดีษ

โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์อภัยโทษให้แก่ข้าในสิ่งที่ได้ผ่านมา สิ่งที่จะเกิดขึ้น สิ่งปกปิด สิ่งเปิดเผย สิ่งที่ได้ละเมิด พระองค์ทรงรอบรู้มากกว่าข้า พระองค์ผู้ทรงค้ำคิมและถาวร ไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงนอกจากพระองค์ โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ปกป้องข้าจากการทรมานในสุสาน จากการทดสอบในขณะที่มีชีวิตและหลังจากเสียชีวิต จากการหลอกลวงของคัมภีร์ โอ้อัลลอฮฺ ผู้สามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจ ขอพระองค์ทำให้แก่จิตใจของข้ามีความมั่นคงในศาสนาของพระองค์ด้วยเถิด

ตำรับหะดีษ

ประโยคแรกบันทึกโดยอัลฮากิม เล่มที่ 2 หน้า 214 หมายเลข 1977 จากหะดีษรายงานโดยอิบนุ อุมร์ ประโยคที่สองบันทึกโดยอิมามมุสลิม เล่มที่ 5 หน้า 90 หมายเลข 1327 จากหะดีษรายงานโดยอะบูซุรัยเราะฮฺ และประโยคที่สามบันทึกโดยอัลฮากิม เล่มที่ 2 หน้า 211 หมายเลข 1970 จากหะดีษรายงานโดยอะนัส อิบนุ มาลิก

ระดับของหะดีษ

ประโยคแรกอัลฮากิมกล่าวว่า เป็นหะดีษที่เศาะฮิหตามเงื่อนไขของอัลบุคอรีห์ สำหรับประโยคที่สามอัลฮากิมกล่าวว่า เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่เศาะฮิห

2.1.17. หะดีษลำดับที่ 17 หน้า 38 บรรทัดที่ 15 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในขณะที่สุญูดสะสุวี¹⁵⁵ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(سبحان من لا ينام ولا يسهو)

¹⁵⁵ คือการสุญูดเพื่อขอความช่วยเหลือซึ่งสิ่งที่เป็นศูนย์กลางในการละหมาดซึ่งอาจจะเกิดจากการลืมเลือนหรือเจตนา

ความหมายของหะดีษ

มหาวริสุทธ์พระองค์(อัลลอฮฺ) ผู้ทรงไม่หล้าบนอนและ ผู้ทรงไม่เลอะเลือน

ศักริจญ์หะดีษ

ท่านอัลหาฟิซอิบนุ หะญูร์ อัลอัศเกาะลานีย์ ได้บันทึกในหนังสือ “ ตัลคิฮ์หะบีร์ ” (تلخيص الحبير) เล่ม 2 หน้า 6 หมายเลข 480

ระดับของหะดีษ

ท่านอัลหาฟิซอิบนุ หะญูร์ ได้อธิบายเพิ่มเติมในหนังสือนี้ว่า “ لم أجد له أصلاً ” ซึ่งแปลว่า ข้าพเจ้าไม่พบแหล่งที่มาของหะดีษนี้

2.1.18. หะดีษลำดับที่ 18 หน้า 39 บรรทัดที่ 27 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรหลังจากเสร็จสิ้นการละหมาดสุนัตหะญะฮฺ ดังนี้

จำนวนของหะดีษ

(الحمد لله حمدا يوافي نعمه ويكافيء مزيده ياربنا لك الحمد كما ينبغي لجلال وجهك وعظيم سلطانك)

ความหมายของหะดีษ

มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ผู้ที่ประทานความโปรดปรานที่สมบูรณ์ และให้การเพิ่มเติมที่พอเพียง โอ้ อัลลอฮฺ มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของพระองค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับความสูงส่งและความเกรียงไกรของอำนาจของพระองค์

ตักริจญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิบนุ อัลมุลักกิน (Ibn al-Mulakkīn) ในหนังสือ “ خلاصة البدر المنير ” (เกาะลาฮะฮฺ อัลบัคร์ิมุนีร์) เล่ม 2 หน้า 415 หมายเลข 2802

ระดับของหะดีษ

อิบนุ อัลมุลักกิน ได้อ้างคำกล่าวของอิบนุ อัลเศาะลาหฺว่า เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่อ่อนแอและไม่ต่อเนื่อง (ضعيف الإسناد وغير متصل)

2.1.19. หะดีษลำดับที่ 19 หน้า 40 บรรทัดที่ 4 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในทุกๆ เราะกะฮ์ของการละหมาดคัมบิฮ์ หลังจากที่ได้อ่านสุเราะฮ์อัลฟาติหะฮ์และอัลอิคลาศ ดังนี้
สำนวนของหะดีษ

(سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر، ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم)

ความหมายของหะดีษ

มหาบรียุทธีร็องค์อัลลอฮ์ และมวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของพระองค์ ไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงนอกจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร และไม่มีพลังอำนาจอื่นใดนอกจากด้วยพลังอำนาจของพระองค์ ผู้ทรงสูงส่ง ผู้ทรงยิ่งใหญ่

ตำรับญ์หะดีษ

บันทึกโดยอัดฎะาะบะรอนีย์ (al-Tabarani) ในหนังสือ อัศดุอาฮ์ หน้า 229 หมายเลข 722 และ อิบน์ ฮีบบาน (Ibn Hibban) เล่มที่ 3 หน้า 115 หมายเลข 804 และอัลฮากิม เล่มที่ 1 หน้า 367 หมายเลข 880

ระดับของหะดีษ

อัลฮากิมกล่าวว่า เป็นหะดีษที่เศาะฮิฮ์ตามเงื่อนไขของอิมามอัลบุคอรีย์

2.1.20. หะดีษลำดับที่ 20 หน้า 48 บรรทัดที่ 8 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในการแสดงออกถึงความเกรียงไกรของอัลลอฮ์ (สูบหะนะฮ์สุวะตะอาลา) ในวันเจ็ดมัจลอลยอฮ์อีดิลฟีฎริและอีดิลอัฎฎฮา ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(الله أكبر الله أكبر لا اله الا الله والله أكبر الله أكبر والله الحمد)

ความหมายของหะดีษ

อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร และมวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของอัลลอฮ์

คำอธิบายหะดีษ

บันทึกโดยอิบนุ อะบี ชัยบะฮฺ (Ibn Abi Shaibah) ในหนังสือ “ อัลมุศอนัฟ ” (المصنف) เล่มที่ 2 หน้า 73 หมายเลข 1 – 6

ระดับของหะดีษ

เชกอัลบานีย์ (al- Albani) กล่าวในหนังสือ “ อิรฺวอฺ อัลฆะลีล ” (إرواء الغلیل) เล่มที่ 3 หน้า 125 ว่าเป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่เศาะฮิหฺ

2.1.21. หะดีษลำดับที่ 21 หน้า 50 บรรทัดที่ 6 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในทั้งสองญุบะฮฺหลังจากเสร็จสิ้นการละหมาดอิติศกอย์ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(أستغفر الله العظيم الذي لا اله الا هو الحي القيوم وأتوب اليه)

ความหมายของหะดีษ

ขออัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกร ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ได้โปรดอภัยโทษให้แก่ข้า และข้าได้สำนึกผิดแล้ว

คำอธิบายหะดีษ

บันทึกโดยอัลฮากิม เล่มที่ 1 หน้า 692 หมายเลข 1884

ระดับของหะดีษ

อัลฮากิมกล่าวว่าเป็นหะดีษที่เศาะฮิหฺตามเงื่อนไขของอิมามอัลบุคอรีย์และอิมามมุสลิม

2.1.22. หะดีษลำดับที่ 22 หน้า 50 บรรทัดที่ 9 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรของญุบะฮฺแรกในการละหมาดอิติศกอย์ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم اسقنا غيًّا مغيبًا)

ความหมายของหะดีษ

ไอ้ อัลลอฮฺ ข้าแต่พระองค์ ได้โปรดประทานน้ำฝนที่เป็นคุณประโยชน์แก่พวกข้าด้วยเถิด

ตำรับญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัชชาฟีอีในหนังสืออัลอุม เล่มที่ 1 หน้า 417 อัลहाكيم เล่มที่ 1 หน้า 642 หมายเลข 1266 และอิบนุ กุซัยมะฮฺ เล่มที่ 2 หน้า 335 หมายเลข 1416

ระดับของหะดีษ

อัลहाكيمกล่าวว่าเป็นหะดีษที่เศาะฮิหตามเงื่อนไขของอิมามอัลบุคอรีห์และอิมามมุสลิม

2.1.23. หะดีษลำดับที่ 23 หน้า 50 บรรทัดที่ 18 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในขณะที่ได้ยินเสียงฟ้าร้องและเห็นฟ้าแลบ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(سبحان من يسبح الرعد بحمده والملائكة من خيفته)

ความหมายของหะดีษ

มหาวริสุทฺ์พระองค์ผู้ซึ่งบรรดามะลาอิกะฮฺสรรเสริญความบริสุทธิ์ต่อพระองค์

ตำรับญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิब्ฎะาะบะรอนีฮฺในหนังสืออัคดูอาฮฺ หน้า 304 หมายเลข 985 และอิมามอัชชาฟีอีในอุม เล่มที่ 1 หน้า 422

ระดับของหะดีษ

ท่านอุมัร อิบну อาลี อัลอันดะลุสียี (al-Andelusi) กล่าวในหนังสือ “ تحفة المحتاج ” (ตูหฺฟะตุ อัลมุหฺตาจ) เล่มที่ 1 หน้า 567 หมายเลข 737 ว่าเป็นหะดีษที่บันทึกโดยอิมามมาลิกด้วยสายรายงานที่เศาะฮิหฺ

2.1.24. หะดีษลำดับที่ 24 หน้า 50 บรรทัดที่ 19 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในขณะที่ฝนตก ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم صيِّباً نافعا)

ความหมายของหะดีษ

โอ้อัลลอฮฺ พระองค์ได้ประทานน้ำฝนที่เป็นคุณประโยชน์

ตัดวิญญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัลบุคอรีย์ เล่มที่ 2 หน้า 601 หมายเลข 1032 จากหะดีษรายงานโดยท่านหญิงอาอีชะฮฺ ¹⁵⁶ ด้วยสำนวน " صيِّباً نافعا "

2.1.25. หะดีษลำดับที่ 25 หน้า 50 บรรทัดที่ 20 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรหลังจากฝนหยุดตกแล้ว ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(مطرنا بفضل الله ورحمته)

ความหมายของหะดีษ

ฝนได้ตกลงมายังพวกเราด้วยความโปรดปรานของอัลลอฮฺและความเมตตาของพระองค์

¹⁵⁶ อิบнуหะญูรอธิบายเพิ่มเติมว่า หะดีษข้างต้นเป็นสายรายงานของอัลกอสิม อิบну มุหัมมัด จากท่านหญิงอาอีชะฮฺ และมีสายรายงานของซุรียุหฺ อิบну หานิกฺ จากท่านหญิงอาอีชะฮฺด้วยสำนวน " اللهم صيِّباً نافعا "

ตัดริจฎ์หะดีษ

บันทึกโดยอัลบัยฮะกี (al-Baihaki) ในสุนันกูบรอ เล่มที่ 2 หน้า 188 หมายเลข 2853

ระดับของหะดีษ

เชกอัลบานีย์กล่าวว่า เป็นหะดีษที่เศาะฮี้ห¹⁵⁷

2.1.26. หะดีษลำดับที่ 26 หน้า 50 บรรทัดที่ 21 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรเมื่อปรากฏความเสียหายที่เกิดจากฝนตกหนัก ดังนี้

จำนวนของหะดีษ

(اللهم حوالينا ولا علينا اللهم على الأكام والظراب وبطون الاودية ومنابت الشجر)

ความหมายของหะดีษ

โอ้อัลลอฮ์ ได้โปรดเปลี่ยนสภาพความเสียหายที่เกิดกับเนินเขา ลำธาร และต้นไม้เพื่อเป็นคุณแก่พวกข้าด้วย

ตัดริจฎ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัลบุคอรี เล่มที่ 2 หน้า 590 หมายเลข 1017 และอิมามมุสลิม เล่มที่ 6 หน้า 433 หมายเลข 2075 จากหะดีษรายงานโดยอะนะศ อิบну มาลิก

ระดับของหะดีษ

เป็นหะดีษเศาะฮี้ห

2.1.27. หะดีษลำดับที่ 27 หน้า 54 บรรทัดที่ 1 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในการตัดปิรุ¹⁵⁸ ครั้งที่สามของการละหมาดญะนาซะฮ์¹⁵⁹ ดังนี้

จำนวนของหะดีษ

¹⁵⁷ ดู ในเว็บ ไซด์ของเชกอัลฮะดี อัสสัจญ์ฟี, สืบค้นได้จาก www.dorar.net, [23/8/2547]

¹⁵⁸ คือการกล่าวคำว่า อัลลอฮ์อักบับ (الله أكبر) พร้อมกับยกมือทั้งสองข้างโดยให้หัวแม่มือทั้งข้างขวาและซ้ายแนบชิดกับตึ่งหูทั้งสองข้างเช่นกัน

¹⁵⁹ ละหมาดญะนาซะฮ์คือการละหมาดให้แก่คนตาย

(اللهم اغفر له)

ความหมายของหะดีษ

ไอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์อภัยโทษให้แก่เขาด้วย

คำอธิบายหะดีษ

บันทึกโดยอิมามมุสลิม เล่มที่ 7 หน้า 34 หมายเลข 2229 จากหะดีษรายงานโดย
อาวฟี อิบน์ มาลิก

ระดับของหะดีษ

เป็นหะดีษเศาะฮีหฺ

2.1.28. หะดีษลำดับที่ 28 หน้า 54 บรรทัดที่ 1 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพร ในการคัก
บิรครั้งี่ตามของการละหมาดขณะสวดซันเดียวกัน แต่เป็นสำนวนที่สมบูรณ์กว่า ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم ان هذا عبدك وابن عبدك خرج من روح الدنيا و ستعها ومحبوبه وأحباؤه
فيها الى ظلمة القبر وما هو لاقية كان يشهد ان لا اله الا أنت وحدك لا شريك لك
وأن محمداً عبدك ورسولك وأنت أعلم به منا اللهم انه نزل بك وأنت خير منزل
به وأصبح فقيراً الى رحمتك وانت غني عذابه وقد جنناك راغبين اليك شفعاء له
اللهم ان كان محسناً فزد في احسانه وان كان مسيئاً فتجاوز عنه ولقه برحمتك
رضاك وقه فتنة القبر وعذابه وافسح له في قبره وجاف الأرض عن جنبه ولقه
برحمتك الامن من عذابك حتى تبعته أماناً الى جنتك برحمتك يا أرحم الراحمين)

ความหมายของหะดีษ

ไอ้อัลลอฮฺ แท้จริงนี่คือบ่าวของพระองค์และบุตรของบ่าวของพระองค์ ได้ลาจากผู้ที่รัก
เขาและผู้ที่เขารักมาอยู่ในความมืดมนของสุสาน ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาต้องประสบ เขาเคยได้ตั้งปณิธาน
ว่าไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงนอกจากพระองค์เพียงผู้เดียว ไม่มีการตั้งภาคีใดๆต่อพระองค์ และปณิธาน
ว่าท่านนบีนุหฺมัมมัด คือบ่าวและศาสนทูตของพระองค์ และพระองค์ทรงรอบรู้เรื่องดังกล่าวมากกว่า
พวกเขา ไอ้อัลลอฮฺเขาได้ลงมาเป็นแขกด้วยความประสงค์ของพระองค์ และพระองค์เป็นที่พึ่งพา

ของเขา เขามีความปรารถนาในความเมตตาของพระองค์ และพระองค์ผู้ทรงสิทธิในการที่จะลงโทษเขา แท้จริงที่พวกข้าขอความยังพระองค์ก็เพื่อให้พระองค์ประทานความช่วยเหลือแก่เขา โอ้อัลลอฮ์ ถ้าหากเขาเป็นคนดีก็ขอพระองค์ได้เพิ่มพูนความดีให้แก่เขา ถ้าหากเขาเป็นคนไม่ดี ก็ขอพระองค์อภัยโทษให้แก่เขา ให้เขาได้รับความเมตตาและความโปรดปรานของพระองค์ ให้เขาได้ห่างไกลจากการทดสอบและการทรมาน ขอพระองค์ได้โปรดทำให้สุสานของเขามีความกว้าง และขยายพื้นที่ทั้งสองข้างของเขา ขอให้เขาได้พบกับความเมตตาของพระองค์และห่างไกลจากการทรมานจนกระทั่งพระองค์ทำให้เขาฟื้นคืนชีพและได้เข้าในสวนสวรรค์ของพระองค์ โอ้อผู้ทรงเปี่ยมด้วยเมตตาถึง

ตั้ครี่ญ์หะดีษ

อิมามอัซซาฟีอีบันทึกในหนังสืออัลอุม เล่มที่ 1 หน้า 283 และอิมามอัดฎะาะบะรอนีย์ ได้บันทึกในหนังสือ “المعجم الكبير” (อัดมุญัมม อัลกะบীর) เล่มที่ 22 หน้า 249 หมายเลข 647

ระดับของหะดีษ

อิมามอัลฮัยษะมีย (al-Haithami) ได้กล่าวในหนังสือ “มัญญัมะอู อัชชะวาอิด” (مجمع الزوائد) เล่มที่ 3 หน้า 44 ว่าประโยชน์ของหะดีษที่ว่า

(اللهم عبدك نزل بك وأنت خير منزل به خلف الدنيا)

มีผู้รายงานคนหนึ่งชื่อว่า อับดุลลอฮ์ อิบน์ ฮะอูฎา เป็นบุคคลที่อ่อนแอในการรายงานหะดีษ แต่อัลฮากิมได้กล่าวในเล่มที่ 1 หน้า 685 หมายเลข 1368 ว่า ประโยชน์ของหะดีษที่ว่า

(اللهم عبدك وابن أمتك احتاج إلى رحمتك وأنت غني عن عذابه إن كان محسنا فزد في إحسانه وإن كان مسينا فتجاوز عنه)

เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่เศาะฮิห

2.1.29. หะดีษลำดับที่ 29 หน้า 54 บรรทัดที่ 7 ซึ่งผู้แต่งได้เพิ่มเติมให้เป็นบทขอพรสำหรับเด็กที่เสียชีวิตเพื่อเป็นผลบุญให้แก่บิดามารดาของเขา ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم اجعله فرطاً لأبويه وسلفاً وذخراً وعظة وشفيعاً وثقل به موازينهما وأفرغ الصبر على قلوبهما ولا تفتنهما بعده واغفر لنا وله)

ความหมายของหะดีษ

ข้าแต่อัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้โปรดทำให้เขา (เด็กที่เสียชีวิต) เป็นผู้ที่สร้างบุญกุศลให้แก่บิดามารดาของเขา และทำให้ผลบุญของบิดามารดาของเขาได้เพิ่มพูนมากขึ้น และทำให้บิดามารดาของเขามีความอดทน และขอให้อภัยทดสอบแก่บิดามารดาของเขาหลังจากที่เขาได้เสียชีวิตไป และขอให้ภัยทรมานแก่พวกเขาและเขาด้วย

ตัดริจฎ์หะดีษ

บันทึกโดยอัลบุคอรีห์ เล่มที่ 3 หน้า 242 หมายเลข 1335 จากหะดีษรายงานโดยหะสัน อิบน์ อาลี และอัลหาฟิซอิบน์ หะญูร์ อัลอัศเกาะลานีย์ในหนังสือดัลลิลุ อัลหะบิร เล่มที่ 2 หน้า 123 หมายเลข 771

2.1.30. หะดีษลำดับที่ 30 หน้า 54 บรรทัดที่ 9 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในการดักวีรครั้งที่สี่ของการละหมาดญะนาซะฮฺ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم لا تحرمنا أجره ولا تفتننا بعده واغفر لنا وله)

ความหมายของหะดีษ

โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์อย่าได้ข้ายังผลบุญที่พวกเขาได้ทำไปให้แก่เขา และอย่าได้ทดสอบพวกเขาหลังจากที่เขาได้จากไป และขอให้พระองค์อภัยโทษให้แก่พวกเขาและเขาด้วย

ตัดริจฎ์หะดีษ

บันทึกโดยอัตฎะาะเะรีย ในอัลมุญัฎัม อัลกะบิร เล่มที่ 12 หน้า 59 หมายเลข 12469 และอัลหากิมเล่มที่ 1 หน้า 512 หมายเลข 1329 ด้วยสำนวน (ولا تضلنا بعده) หมายความว่า และอย่าได้ทำให้พวกเราหลงทางหลังจากเขา

ระดับของหะดีษ

อัลหาคิมกล่าวว่าเพิ่มเติมว่า ในสายรายงานมีผู้รายงานคนหนึ่งชื่อว่า-ซุเราะหุบิล อิบนู สะอัด เป็นบุคคลที่อิมามอัลบุกอรีย์และอิมามมุสลิมไม่ยอมรับ

2.1.31. หะดีษลำดับที่ 31 หน้า 54 บรรทัดที่ 33 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรสำหรับการตะอูซียะฮ์⁶⁰ให้แก่ครอบครัวของผู้ตาย ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(أعظم الله أجرك وأحسن عزاك وغفر لميتك وجبر مصيبتك)

ความหมายของหะดีษ

ขออัลลอฮ์ ได้เพิ่มพูนผลบุญของท่าน ทำให้ท่านมีกำลังใจที่ดี ลบล้างบาปให้แก่ญาติของท่านที่เสียชีวิต และให้ความช่วยเหลือในการทดสอบท่าน (ครั้งนี้)

คำอธิบายหะดีษ

อิมามอันนะวะวีได้บันทึกในหนังสืออัลอิชการ ในหมวดเกี่ยวกับการตะอูซียะฮ์หรือการปลอบใจ หน้า 220

ระดับของหะดีษ

อิมามอันนะวะวีกล่าวว่าเพิ่มเติมว่าเป็นหะดีษหะสัน

2.1.32. หะดีษลำดับที่ 32 หน้า 71 บรรทัดที่ 4 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นคำกล่าวตัลบียะฮ์⁶¹เพื่อประกอบพิธีหัจญ์หรืออุมเราะฮ์ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك)
(ك)

ความหมายของหะดีษ

⁶⁰ ตะอูซียะฮ์ (تعزية) คือคำกล่าวเพื่อแสดงการปลอบใจหรือให้กำลังใจแก่ครอบครัวผู้ตาย

⁶¹ คือคำกล่าวที่ผู้ประกอบพิธีหัจญ์หรืออุมเราะฮ์ต้องเปล่งเสียงออกมาพร้อมกับการตั้งเจตนา เพื่อแสดงถึงการเริ่มต้นของการทำหัจญ์และอุมเราะฮ์

ไอ้อัลลอฮฺ ข้าได้สนองรับคำบัญชาของพระองค์แล้ว ไม่มีการตั้งภาคีใดๆต่อพระองค์
มวลการสรรเสริญ การปกครอง และความโปรดปรานเป็นเอกสิทธิ์ของพระองค์ ไม่มีภาคีใดๆ
เทียบเท่าพระองค์

คัรฺวีญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัลบุคอรีห์เล่มที่ 3 หน้า 477 หมายเลข 1549 และอิมามมุสลิม เล่มที่ 8
หน้า 327 หมายเลข 2803

2.1.33. หะดีษลำดับที่ 33 หน้า 71 บรรทัดที่ 6 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรหลังจาก
การตัดบิยะฮฺ ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(اللهم اني أسألك رضاك والجنة وأعوذبك من سخطك والنار)

ความหมายของหะดีษ

ไอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ประทานความโปรดปรานและสวนสวรรค์ให้แก่ข้าด้วย และ
ห่างไกลข้าจากความโกรธกริ้วและนรกของพระองค์

คัรฺวีญ์หะดีษ

บันทึกโดยอัลฮากิมเล่มที่ 1 หน้า 551 หมายเลข 1021 และอิบน์ หิบบานเล่มที่ 5 หน้า
149 หมายเลข 1968 ด้วยสำนวน ดังนี้

(اللهم إني أسألك الجنة وأعوذبك من النار)

ความว่า ไอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์โปรดประทานสวนสวรรค์ให้แก่ข้าและห่างไกลข้าจาก
ไฟนรกของพระองค์ด้วยเถิด

ระดับของหะดีษ

อัลฮากิมกล่าวว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺตามเงื่อนไขของอัลบุคอรีห์

2.1.34. หะดีษลำดับที่ 34 หน้า 80 บรรทัดที่ 8 ซึ่งผู้แต่งกำหนดเป็นบทขอพรในขณะที่มีการเชือดสัตว์พลีหรือ قربาน ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(بِسْمِ اللَّهِ هَذِهِ أَضْحِيَّتِي فَتَقَبَّلْ مِنِّي)

ความหมายของหะดีษ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ โอ้อัลลอฮ์ นี่คือการ قربานของข้า ขอพระองค์ได้โปรดตอบรับด้วยเถิด

ตำรับญ์หะดีษ

สำนวนดังกล่าวผู้วิจัยได้ค้นหาแล้วแต่ไม่พบ นอกจากสำนวนที่อิมามอัลบัยฮะกีมีได้บันทึกในหนังสือ “อัสนัน อัศกูบรอ” (السنن الكبرى) เล่มที่ 9 หน้า 284 ด้วยสำนวนดังนี้

(بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ فَلَانِ)

และอิมามมุสลิมได้บันทึกในหนังสือ “อัศเศาะฮีห” (الصحيح) เล่มที่ 13 หน้า 124 หมายเลข 5064 ด้วยสำนวน ดังนี้

(بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدٍ وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ)

2.1.35. หะดีษลำดับที่ 35 หน้า 225 บรรทัดที่ 32 ซึ่งเป็นบทขอพรที่ผู้แต่งได้กล่าวไว้ในบทส่งท้าย ดังนี้

สำนวนของหะดีษ

(حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ)

ความหมายของหะดีษ

อัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ที่พอเพียงแก่เราแล้วและพระองค์ทรงเป็นผู้พิทักษ์ที่ดียิ่ง

ตำรับญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัคศรมิซีย์ เล่มที่ 9 หน้า 83 หมายเลข 3458 จากหะดีษรายงาน
โดยอะบูสะอีด อัลคูรีย

ระดับของหะดีษ

อัคศรมิซีย์กล่าวเพิ่มเติมว่าเป็นหะดีษหะสัน

2.2. กำหนดบทบัญญัติพร้อมกับอ้างความหมายของหะดีษอย่างเดียว

สำหรับบรรดาหะดีษที่ผู้แต่งอ้างเฉพาะความหมายอย่างเดียวนั้น ผู้แต่งก็ยกมาในสอง
ส่วนเช่นกัน กล่าวคือส่วนที่เป็นหลักฐานมาสนับสนุนเพื่อให้เห็นถึงความประเสริฐหรือ
ความสำคัญของความรู้และการศึกษา และอีกส่วนหนึ่งก็เพื่อเป็นหลักฐานในการกำหนด
บทบัญญัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.2.1. หะดีษลำดับที่ 35 หน้า 3 บรรทัดที่ 17

ความหมายของหะดีษ

(رواية درفد ديلمى درفد ابن عمر حديث نبى صلى الله عليه وسلم دكتاكن: باكي
اورغ يث عاليم شفاعتكن اولهمو درفد انق مرید مو دان جكالو سمفي سبيلغ بينتغ
دلاغية سكاليفون)

ความว่า จากการรายงานของท่านคัยละมียะจากท่านอิบну อุมร์ หะดีษ ท่านนบี
(คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า สำหรับผู้ที่อาลิม (ปราชญ์หรือผู้รู้) นั้นสามารถชะฟาอะฮ์
(อนิสกัต) ต่อบรรดาसानุศิยะของเขา ถึงแม้จะมีจำนวนเท่ากับจำนวนของดวงดาวที่อยู่บนฟากฟ้าก็
ตาม

จำนวนเดิมของหะดีษ

จำนวนเดิมของหะดีษที่ผู้วิจัยค้นพบเฉพาะจำนวนที่ท่านอิมามอัคศรมิซีย์ (al-
Dailami) รายงานจากท่านอุษมาน อิบну อีฟฟาน ในหนังสือ “ الفردوس بمأثور الخطاب ”
(อัลฟิรดาวส์ บิ มะนูร อัลคิฏอฮา) เล่มที่ 5 หน้า 519 หมายเลข 8946 ดังนี้

(يشفع يوم القيامة ثلاثة : الأنبياء ثم العلماء ثم الشهداء)

ความว่า ผู้ที่สามารถให้ชะฟาอะฮ์ในวันกิยามะฮ์ได้คือบุคคลสามประเภท นั่นก็คือ
บรรดานบีทั้งหลาย บรรดาปราชญ์หรือผู้รู้ทั้งหลาย และบรรดาผู้ที่เสียชีวิตในหนทางของ

อัลลอฮ์

จากความหมายของทั้งสองหะดีษจะเห็นได้ว่าสำนวนมีความแตกต่างกันแต่ความหมายสอดคล้องกัน กล่าวคือเป็นการมอบอิทธิสิทธิ์ให้แก่บรรดาอุลมะมาอ์ในการที่จะชะฟาอะฮ์ผู้ใดก็ได้ในวันกิยามะฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เฝ้าในศิษย์ของพวกเขา

ศักริญาฮ์หะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัลบัยฮะกีฮ์ ใน หนังสือ “شعب الإيمان” (شعبة الإيمان) เล่มที่ 2 หน้า 265 หมายเลข 1707

ระดับของหะดีษ

อิมามอัชชูรอเราะซีม อิบน์ อัลหุสัยน์ อัลอิรอกีฮ์ ได้กล่าวว่า สายรายงานของหะดีษนี้อ่อน (إسناد ضعيف)¹⁶²

2.2.2. หะดีษลำดับที่ 36 หน้า 4 บรรทัด 28

ความหมายของหะดีษ

(دان بارغسیاف کلوار درفد رومهن کران مننتوة ساتو باب درفد علمو د کلیایخ اکندی اوله ملائكة دغن ساین دن منصلواة اتسن سکل بوروغ فد هواء دان بناتخ دفادغ دان ایکن ددالم لاوة دان دبیری فهلا دوا فوله توجه صدیق)

ความว่า ผู้ใดก็ตามออกจากบ้านเพื่อไปศึกษาหาความรู้เพียงแขนงเดียว เขาก็จะถูกล้อมรอบด้วยปีกของบรรดามะลาอิกะฮ์ (เพื่อแสดงความยินดี) และบรรดาฝูงนกทั้งหลายที่อยู่บนฟ้า และบรรดาสัตว์ที่อยู่ในทุ่งหญ้า ตลอดจนฝูงปลาที่อยู่ในท้องทะเลก็จะขอพรให้แก่เขา และเขาจะได้รับผลบุญเท่ากับความดีของผู้ที่มีคุณธรรม 27 คน

สำนวนเดิมของหะดีษ

สำนวนเดิมของหะดีษบทนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นหะดีษที่รายงานโดยท่านอะบูศัรค้อฮ์ว่า

¹⁶² ดู อัลมุญมัยฮ์ อัน หัมลิลอัศฟาร (المعنى عن حمل الأسفار) อยู่ในเชิงอรรถของ อิฮซาอฺ อุลุมุดดีน (احياء علوم الدين) ของอิมามอัชชะเราะซี เล่มที่ 1 หน้า 21

(ما من خارج خرج من بيته في طلب العلم إلا وضعت له الملائكة أجنتها رضا بما يصنع وإن طالب العلم يستغفر له من في السماء والأرض حتى الحيتان في الماء)

ความว่า ผู้ใดก็ตามที่ออกเดินทางเพื่อแสวงหาความรู้ อัลลอฮ์จะทรงทำให้เส้นทางที่เขาจะได้เข้าสวรรค์นั้นง่ายดายขึ้น และแท้จริงบรรดามะลาอิกะฮ์ก็จะใช้ปีกอ้อมโอบเขาเพื่อแสดงความยินดีกับผู้ที่ศึกษาหาความรู้ และแท้จริงบรรดาผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่บนฟากฟ้าและผืนแผ่นดิน ตลอดจนฝูงปลาที่อาศัยอยู่ในน้ำก็จะขอร้องทอญให้แก่เขา

ตักวีญ์หะดีษ

หะดีษข้างต้นบันทึกโดยอิมาม ญะมาลุดดีน อัดดาอิมียะฮ์ (al-Darimi) เล่มที่ 1 หน้า 110 หมายเลข 342

ทั้งสองหะดีษนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก เว้นแต่ประโยคสุดท้ายของหะดีษแรกที่ว่า และเขาจะได้รับผลบุญเท่ากับความดีของผู้ที่มีคุณธรรม 27 คนที่ไม่ปรากฏในหะดีษที่สอง

ระดับของหะดีษ

เชคอัลบานีย์กล่าวว่านี่เป็นหะดีษเศาะฮิห¹⁶³

2.2.3. หะดีษลำดับที่ 37 หน้า 123 บรรทัดที่ 33 ซึ่งผู้แต่งได้กำหนดคอบทบัญญัติอนุวัติให้มีการครอบครองที่ดินที่ว่างเปล่าหรืออียาตุลมะวัต (احياء الموات) ดังนี้

ความหมายของหะดีษ

(بارغسياف مذهبيدوفكن بومي يثغ تياد اي باكي سئورغ مك اي ترلبيه سبئر دغن دي)

ความว่า ผู้ใดที่ฟื้นฟูผืนดินที่ไม่มีเจ้าของ เขาก็มีสิทธิในผืนดินผืนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น

¹⁶³ ดูเว็บไซต์ของเชคอัลบานีย์ อัลฮักกีฟ, สืบค้นได้จาก www.dorar.net. [6/5/2547]

สำนวนเดิมของหะดีษ

(من عمر أرضاً ليست لأحد فهو أحق بها)

ตัดรื่องหะดีษ

บันทึกโดยอิมามอัลบุคอรีห์ เล่มที่ 5 หน้า 23 หมายเลข 2335 จากหะดีษรายงานโดยท่านหญิงอาอีชะฮ์ ด้วยสำนวน “عمر”

2.2.4. หะดีษลำดับที่ 38 หน้า 123 บรรทัดที่ 34 ซึ่งเป็นหะดีษอิภบาทหนึ่งที่ถูกแต่งอ้างเป็นหลักฐานในการกำหนดบทบัญญัติอนุกรรมการจับจองที่ดินที่ยังไม่มีเจ้าของ ดังนี้

ความหมายของหะดีษ

(بارغسيف مغهيدوفكن بومي يث ماتي باكين فد مغهيدوفكن دي فهلا)

ความว่า ผู้ใดที่ได้ฟื้นฟูผืนดินที่ถูกทิ้งให้ร้างไว้ (ทำให้เกิดประโยชน์) เขาก็จะได้รับผลบุญ

สำนวนเดิมของหะดีษ

(من أحيا أرضاً ميتة فله فيها أجر)

ตัดรื่องหะดีษ

บันทึกโดยอิบну หีบบาน เล่มที่ 11 หน้า 613 หมายเลข 5202 จากหะดีษรายงานโดยญาบิร อิบนุ अबดุลลอฮ์

ระดับของหะดีษ

ซูฮัยบ์ อัลอรรนะอูฏ กล่าวว่า เป็นหะดีษที่เศาะฮีห

2.2.5. หะดีษลำดับที่ 39 หน้า 124 บรรทัดที่ 1 ซึ่งเป็นหะดีษอิภบาทหนึ่งที่ถูกแต่งอ้างเป็นหลักฐานในการกำหนดบทบัญญัติอนุกรรมการจับจองที่ดินที่ยังไม่มีเจ้าของเช่นกัน ดังนี้

ความหมายของหะดีษ

(بارغ يغ دماكن اوله يغ منتتوتي رزقي درفدان مك اداله باكين صدقه)

ความว่า สิ่งที่ผู้แสวงหาบิฮัจญ์ยังชีพที่ได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูผืนดิน ถือว่าเป็นทานอย่างหนึ่ง

จำนวนเดิมของหะดีษ

(ما أكلت العوافي منها فهو صدقة)

ตำรับญ์หะดีษ

บันทึกโดยอิบну หิบบาน เล่มที่ 11 หน้า 616 หมายเลข 5205

ระดับของหะดีษ

ซูอัยบ์ อัลฮัรนะอูฏ กล่าวว่า เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่สะอาดบริสุทธิ์ และอะบูฮาติม ได้กล่าวอธิบายเพิ่มเติมว่า¹⁶⁴

طلاب الرزق يسمون العوافي

หมายความว่า ผู้แสวงหาบิฮัจญ์ยังชีพนั้นเรียกว่า อัลอะวาฟีย์

2.3. กำหนดบทบัญญัติอย่างเดียวโดยไม่อ้างหะดีษ

นอกเหนือจากหะดีษต่างๆที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบอีกว่า เชคมุหัมมัด บิน อิสมาอีล อัลดาวูดี ได้ใช้วิธีการกำหนดบทบัญญัติโดยมิได้อ้างตัวบทหะดีษเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็อาจจะด้วยเหตุผลที่ว่าท่านต้องการที่จะเน้นผู้อ่านหรือผู้ศึกษาในระดับต้นและปานกลางเท่านั้น และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือท่านได้ยึดตามข้อมูลในหนังสือที่ท่านได้ใช้ประกอบในการประพันธ์หนังสือมัจลอะฮ์ อัลบัจรียัน ท่านจึงกล่าวตามที่ปรากฏในหนังสือเล่มดังกล่าว ซึ่งบางครั้งท่านก็คัดลอกและแปลคำต่อคำและบางครั้งท่านก็กล่าวโดยสรุป ดังนั้นในหนังสือมัจลอะฮ์ อัลบัจรียันจึงไม่ปรากฏตัวบทหะดีษที่เป็นหลักฐานมาสนับสนุนแต่ละบทบัญญัติมากเท่าไรนัก ดังเช่นตัวอย่างบางส่วนที่ผู้วิจัยขอยกมาดังต่อไปนี้

¹⁶⁴ ดูสะอาดฮ์อิบนุหิบบานเล่มที่11 หน้า 617

2.3.1. ในหน้า 14 บรรทัดที่ 30 ผู้แต่งได้ระบุบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟอกหนังสัตว์ไว้ว่า

(مك افبيل) دسامق كولية يثغ تله تردهولو سبوتن ايت سوچيله ظاهرن دان
باطينث.

แปลได้ความว่า เมื่อไรที่หนังสัตว์ดังกล่าวถูกฟอกแล้วก็จะทำให้มีความสะอาดทั้งที่ได้
เห็นจากภายนอก(หนังสัตว์)และภายใน(หุคมที่ใช้ประโยชน์ได้)

ซึ่งมีความสอดคล้องกับหะดีษที่ท่านนบี(ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม)กล่าวว่า

(إذا دُبغ الإهاب فقد طهر)

ความว่า ถ้าฟอกหนังสัตว์อะไรก็ตาม แน่นอนมันก็จะสะอาด¹⁶⁵

2.3.2. ปรากฎในหน้า 15 บรรทัดที่ 24 ผู้แต่งได้ระบุบทบัญญัติเกี่ยวกับการสีวีคหรือ
ทำความสะอาดฟันที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้กระทำโดยเฉพาะในขณะที่จะทำการละหมาดไว้ว่า

(سنة برسوكي، مك سنة اي) فد تيف كلاكوان ... (دان) تتكل هندق سمبيهغ .

แปลได้ความว่าความว่า สุนัดสีวีคสำหรับทุกๆกรณี...และในขณะที่ต้องการจะทำการ
ละหมาด

ซึ่งมีความสอดคล้องกับหะดีษที่ท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า

(لو لا أن أشق على أمتي لأمرتهم بالسواك عند كل صلاة)

ความว่า ถ้าหากมันไม่เป็นการความลำบากให้แก่ประชาชาติของฉัน ฉันก็จะสั่งใช้ให้
พวกเขาทำความสะอาดฟันทุกครั้งที่จะทำการละหมาด¹⁶⁶

¹⁶⁵ บันทึกโดย อิมามมุสลิม หมายเลข 366 เล่ม 4 หน้า 276หมายเลข 810 จากหะดีษที่รายงานโดยอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับ
บาส

¹⁶⁶ บันทึกโดยอิมามมุสลิม เล่ม 3 หน้า 136 หมายเลข 588

2.3.3. ปรากฏในหน้า 45 บรรทัดที่ 13 ผู้แต่งได้ระบุเงื่อนไขของผู้ที่วาญิบต้องละหมาด
ญุมอ์หรือละหมาดวันศุกร์ดังนี้

(یرمول شرط) واجب جمعة ایت توجه فرکارا (یا ایت) اسلام دان بالغ دان
بر عقل دان مردھیکا دان لاکي کتیا دانن عذور دان مقیم .

แปลได้ความว่า เงื่อนไขของผู้ที่วาญิบต้องละหมาดวันศุกร์มีเจ็ดประการคือ อิสลาม
บรรลุนิติภาวะ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เป็นไท และเป็นบุรุษเพศ
ซึ่งมีความสอดคล้องกับหะดีษที่ท่านนบี (คือลัดลลอสูอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า

(الجمعة حق واجب على كل مسلم في جماعة إلا أربعة : عبد مملوك أو امرأة
أو صبي أو مريض)

ความว่า การละหมาดวันสุคร์นั้นเป็นสิทธิที่วาญิบสำหรับมุสลิมทุกคนยกเว้นบุคคลสี่
ประเภทคือ ผู้เป็นทาส สตรีเพศ ผู้เยาว์ หรือผู้ป่วย¹⁶⁷

3. วิธีการกำหนดบทบัญญัติจากอิจญ์มาอ์

อิจญ์มาอ์หรือมติเอกฉันท์หมายถึงความเห็นที่สอดคล้องกันของบรรดามุญญ์
ตะฮิด¹⁶⁸ ร่วมสมัยที่เป็นประชาชาติของท่านนบีมุหัมมัด(คือลัดลลอสูอะลัยฮิวะสัลลัม) ภายหลังจากการ
เสียชีวิตของท่าน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับศาสนา¹⁶⁹ อิจญ์มาอ์เป็นแหล่งที่มาของบทบัญญัติที่
สำคัญแห่งหนึ่งของกฎหมายอิสลาม โดยบรรดาอุละมาอ์จะนำเอาผลของการอิจญ์มาอ์มาใช้ใน
การกำหนดบทบัญญัติต่างๆ เมื่อใดที่อัลกุรอานและหะดีษไม่มีการระบุบทบัญญัติของปัญหา
ดังกล่าวอย่างชัดเจน และเช่นเดียวกันที่เชคมุหัมมัด บิน อิสมาอีล อัคดาวิดีก็ได้นำเอาหลักการ
อิจญ์มาอ์ของบรรดามุญญ์ตะฮิดมาใช้ในการกำหนดบทบัญญัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่หนึ่ง ในเชิงอรรถหมายเลข 2 หน้า 23 ซึ่งเป็นอิจญ์มาอ์ของอุละมาอ์เกี่ยวกับ
อวัยวะที่ใช้ในการระขัมมุมนั้นคือใบหน้า และมือทั้งสองข้างเท่านั้น ดังนี้

¹⁶⁷ บันทึกโดยอัลฮากิม หมายเลข 1062 เล่ม 1 หน้า 425 และท่านกล่าวเพิ่มเติมว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษเศาะหีหะตาม
เงื่อนไขของอิมามบุคอรีและอิมามมุสลิม

¹⁶⁸ มุญญ์ตะฮิด (مجتهد) คือนักวินิจฉัยกฎหมายอิสลาม

¹⁶⁹ ดู Ibn Qudamah, 1997 b : 2 / 439

(دان تله اجماع علماء اتس بهواسن تيمم ايت تر تنتو اي فد موکا دان دوا تاغن
جوا دان جک تيمم درفد حدث بسر سکاليفون)

ซึ่งแปลได้ความว่า และบรรดาอุละมาอ์ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการตะอัมมุนั้นใช้กับ
อวัยวะที่เป็นใบหน้าและมือทั้งสองข้างเท่านั้น แม้ว่าจะเป็นการตะอัมมุนในกรณีชำระหะคัยใหญ่¹⁷⁰
ก็ตาม

ตัวอย่างที่สอง ในหน้า 165 บรรทัด 24 ซึ่งเป็นการอ้างอิงมาอ์ในบทบัญญัติเกี่ยวกับการ
หย่าร้างในกรณีที่ผู้เป็นสามีเกิดข้อสงสัยหรือลังเลใจว่าได้หย่าภริยาของตนแล้ว ถือว่ายังไม่ได้หย่า
หรือยังไม่มีผลแต่อย่างใด ดังนี้

(جک شک سسئورغ فد جاتوه طلاق بیغ توني اتو یغد تعلیقکندي اداکه جاتوه
درفدان اتو تیاد مک تیاد جاتوه طلاقن دغن اجماع)

ซึ่งแปลได้ความว่า หากคนคนหนึ่งสงสัยในการตกเตาะลาท(การหย่าร้าง)โดยมีผล
ทันทีหรือโดยเงื่อนไขหรือไม่ ถือว่าไม่ตกเตาะลาทโดยเอกฉันท์

4. วิธีการกำหนดบทบัญญัติจากกียาส

การกียาสหรือการเทียบเคียงหมายถึงการผนวกสิ่งที่ตัวบทมิได้กำหนดบทบัญญัติกับสิ่ง
ที่ตัวบทได้กำหนดบทบัญญัติ เพราะทั้งสองมีเหตุผลในการกำหนดบทบัญญัติที่เหมือนกัน
กล่าวคือเมื่อปรากฏสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่มีในตัวบทแต่มีเหตุผลเดียวกันกับสิ่งที่ตัวบทได้กำหนด
บทบัญญัติไว้แล้วก็สามารถที่จะใช้บทบัญญัติเดียวกันได้

การกียาสเป็นแหล่งที่มาของบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้มีการใช้สติปัญญาในการค้นหา
เหตุผลของปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะทางปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแต่ไม่
ปรากฏในสมัยท่านนบี (คือลัทธิลัทธิสุอะลัทธิวะลัทธิลัทธิ) และสมัยบรรดาเศาะหาบะฮ์เลย ดังนั้นการกียาสจึงมีความสำคัญมากในการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับปัญหาร่วมสมัยที่บรรดาอุละมาอ์จะต้อง
ใช้ความพยายามในการค้นหาเหตุผลของปัญหาดังกล่าว

¹⁷⁰ ชำระหะคัยใหญ่คือการชำระร่างกายด้วยการอาบน้ำในกรณีที่มีการหลังน้ำอสุจิหรือมีประจำเดือนเป็นต้น

และเชคมุหัมมัด บิน อีมาอีล อัลดาวูดีก็ได้นำเอาหลักการกษัตราใช้ในการกำหนดบทบัญญัติ เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างที่ปรากฏในหนังสือมัญญะอ อัลบัครีฮ์นในหน้า 89 บรรทัดที่ 19 ดังนี้

(برمول) سكل بناتخ يخ تياد نص فدان درفد قرآن دان حدیث دغن دحلانكن اتو
دحر امكندی... مك هندقله كیت اعتباركن مپروفای دغن سهمفیر حیوان دغن دي
فد فیهق طبیعتن كمدين مپروفای فد فیهق راس داكیشن كمدين مپروفای فد فیهق
روفان .

แปลได้ความว่า บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่ไม่ได้กำหนดบทบัญญัติในตัวบททั้งในอัลกุรอานและหะดีษว่าเป็นที่อนุมัติหรือต้องห้ามนั้น ก็ขอให้เราพิจารณาถึงความเหมือนที่ใกล้เคียงของสัตว์(ที่ตัวบทได้บัญญัติไว้)ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤติกรรมของมัน รสชาติของเนื้อ หรือรูปร่างลักษณะของมัน

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งพฤติกรรม รสชาติของเนื้อ หรือรูปร่างลักษณะที่มีอยู่ในสัตว์อื่น ๆ นั้นล้วนเป็นอิละฮ์ (เหตุผล) ที่สามารถนำมาเทียบเคียงกับสัตว์ที่ตัวบทได้กำหนดบทบัญญัติไว้แล้วทั้งสิ้น เมื่อสัตว์ทั้งสองชนิดมีความเหมือนในเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งก็สามารถใช้บทบัญญัติเดียวกันได้

วิธีการรวบรวมทัศนะและการตีความ (การให้นำหนักในหลักฐาน)

การตีความ (การกำหนดคำชี้ขาด) ของเชคมุหัมมัด บิน อีมาอีล อัลดาวูดี ในหนังสือมัญญะอ อัลบัครีฮ์น โดยส่วนใหญ่แล้วท่านจะตีความทัศนะของมัซฮับฮันฟีลี ดังตัวอย่างในหน้าที่ 171 บรรทัดที่ 6 ดังนี้

(دان تياد صح رجوع اوله يخ مرتد دان كانق ۲ دان يخ كيلا دان يخ د كا كهي
اكندي دان تصوركن جاتوه طلاق كانق ۲ ايت دغن بهوا دحكوم دغن صح طلاقن
اوله حنبلي)

ซึ่งแปลได้ความว่า และไม่มีผลใดๆทางกฎหมายสำหรับการคืนดีกับภริยาของผู้ที่เปลี่ยนศาสนา ผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต และผู้ที่ถูกบังคับ และการหย่าของผู้เยาว์นั้นมีผลทางกฎหมายด้วยเหตุผลที่ว่าอนุมัติให้ผู้เยาว์ทำการหย่าได้ตามทัศนะของมัซฮับหัมบะลี

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งได้รวบรวมทัศนะที่เกี่ยวกับเงื่อนไขของผู้เป็นสามีในการคิดกับภริยาของตน ซึ่งผู้แต่งได้ตรึงตามทัศนะของมัซฮับอัชชาฟีอีย์ กล่าวคือมัซฮับอัชชาฟีอีย์มีทัศนะว่าผู้ที่สามารถคิดได้จะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำการสมรสด้วยตนเองได้ ดังนั้นการคิดของผู้เยาว์จึงไม่มีผลแต่อย่างใด เนื่องจากผู้เยาว์ไม่สามารถทำการสมรสด้วยตนเองได้ ในขณะที่มัซฮับหัมบาลีย์มีทัศนะว่าการคิดของผู้เยาว์นั้นมีผลทางกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายได้อนุมัติให้ผู้เยาว์สามารถทำการเตาะลาถ(หย่าร้าง)ได้ ดังนั้นการคิดก็ก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน¹⁷¹

จากตัวอย่างดังกล่าวจะสังเกตได้ว่าผู้แต่งได้ตรึงตามทัศนะของมัซฮับอัชชาฟีอีย์ แต่บางครั้งท่านก็ได้มีการตรึงตามทัศนะของมัซฮับอื่นนอกเหนือจากมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในหนังสือมัฎละฮฺ อัลบัคร์อัยนฺในหน้าที่ 139 ดังนี้

(ادا فون باچ قرآن مك تله بركات امام نووي ددالم شرح مسلم : برمول يغ مشهور درفد مذهب امام شافعي بهواسن تياد سمفي فهلان كفد ميت دان بركات ستغه أصحاب الشافعي سمفي فهلان باكي ميت ، دغن سمتمات دقصد كندي دغن بجان ايت دان جك كمدين درفد بجان سكاليفون دان برفكغ اتسن اوله ائمة يغ تيك دان مميله اكندي كبايقن علماء مذهب كيت)

ซึ่งแปลได้ความว่า การอ่านอัลกุรอานเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายนั้นอิมามนะวะวีได้กล่าวในหนังสือฮัรหฺ เศาะฮีหฺมุสลิมว่าตามทัศนะที่มีน้ำหนักมากกว่าของมัซฮับ อิมามอัชชาฟีอีย์นั้นถือว่าไม่สามารถอุทิศให้ผู้ตายได้ และอุละมาอ์มัซฮับอัชชาฟีอีย์บางคนมีทัศนะว่าสามารถอุทิศให้ผู้ตายได้ ทั้งที่มีการตั้งเจตนาในขณะที่อ่านหรือหลังจากที่อ่านแล้ว ซึ่งทัศนะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทัศนะของอิมามทั้งสามมัซฮับ (นะวะฟีอีย์ มาลิกีย์ และหัมบาลีย์) อีกทั้งยังเป็นทัศนะที่อุละมาอ์ส่วนใหญ่ของมัซฮับเราได้เลือกแล้วด้วย

จากข้อความข้างต้นสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าผู้แต่งได้รวบรวมทัศนะที่เกี่ยวกับการอุทิศส่วนกุศลจากการอ่านอัลกุรอานนั้นจะถึงผู้ตายหรือไม่ซึ่งมี 2 ทัศนะด้วยกัน

ทัศนะแรก ผลบุญจากการอ่านอัลกุรอานนั้นจะไม่ถึงผู้ตาย ซึ่งเป็นทัศนะ ที่อิมามอัชชาฟีอีย์ให้น้ำหนักมากกว่า

¹⁷¹ ผู้เยาว์ตามทัศนะของมัซฮับหัมบาลีย์ก็คือผู้เยาว์ที่รู้จักผิดชอบมีความเข้าใจในผลของการเตาะลาถ แต่ถ้าหากเป็นผู้เยาว์ที่ยังไม่รู้จักผิดชอบก็ถือว่าการเตาะลาถของเขาไม่มีผลแต่อย่างใด (ศุ Ibn Qudamah, 1997 a : 10/ 348)

ทัศนะที่สอง ผลบุญจากการอัลกุรอานนั้นจะถึงผู้ตาย ซึ่งเป็นทัศนะของทั้งสามมัซฮับ คือหะนะฟียะ มาลิกีย์ หัมบะลียะ¹⁷² และอุละมาอ์มัซฮับอัชชาฟีอีห์รุ่นหลังเป็นส่วนใหญ่

หลังจากที่ผู้แต่งได้รวบรวมทัศนะทั้งสองแล้วผู้แต่งก็ได้ตรึงหุตามทัศนะที่สองซึ่ง ไม่ใช่ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอียะ

การตักลิด (การปฏิบัติตาม) มัซฮับอื่นนอกเหนือจากมัซฮับอัชชาฟีอียะ

นอกจากผู้แต่งจะตรึงหุตามทัศนะของมัซฮับอื่นที่นอกเหนือจากมัซฮับอัชชาฟีอียะแล้ว ผู้แต่งยังสนับสนุนให้มีการตักลิด ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติตามทัศนะของมัซฮับอื่นอีกด้วย ดังตัวอย่าง ในหน้าที่ 61 บรรทัดที่ 28 ซึ่งผู้แต่งให้ตักลิดตามมัซฮับมาลิกีย์ ดังนี้

(دان واجب بر مالک اکن نیتن فد تیف ۲ مالم دان فد امام مالک بهواسن ممدادی نية فواس سکین بولن رمضان فد اول مالم درفدان مک هاروس باکی شافعی تقلید کندي سفای تیاد برحاجة کفد قضا افبیل لوف نية فد ساتو مالم درفدان)

แปลได้ความว่า และวาญิบต้องตั้งเจตนาการถือศีลอดในทุกๆคืน และตามทัศนะของมัซฮับอิมามมาลิกคือการเป็นการเพียงพอในการตั้งเจตนาการถือศีลอดทั้งเดือนเราะมะฎอน โดยการตั้งเจตนาในคืนแรกเท่านั้น และอนุญาตให้ผู้ที่ยึดมัซฮับอัชชาฟีอียะตักลิดในเรื่องดังกล่าวได้ ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ต้องมีการถือศีลอดชดเชยจากการที่ลืมตั้งเจตนาของคืนใดคืนหนึ่งในเดือนเราะมะฎอนด้วย

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งได้กล่าวถึงทัศนะที่แตกต่างกันในการตั้งเจตนาการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนซึ่งมี 2 ทัศนะด้วยกัน คือ ตามทัศนะของมัซฮับอัชชาฟีอียะจะต้องมีการตั้งเจตนาในทุกๆคืนของเดือนเราะมะฎอน ในขณะที่มัซฮับมาลิกีย์มีทัศนะว่าหากมีการตั้งเจตนาในคืนแรกว่าจะถือศีลอดทั้งเดือนก็เป็นเพียงพอแล้วโดยไม่จำเป็นต้องตั้งเจตนาทุกๆคืน ซึ่งผู้แต่งเห็นด้วยกับการตักลิดทัศนะดังกล่าว

ชื่อและประวัติของเตาะหาบะฮุที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

1. อิบน์อุมร์ (ابن عمر) ปรากฏในหน้าที่ 3 บรรทัดที่ 17

¹⁷² อิมามอันนะวะวีได้กล่าวในหนังสืออัลอฮกัรว่า เป็นทัศนะของอิมามอะหมัด อิบน์ หัมบัล หรือมัซฮับหัมบะลียะและอุละมาอ์มัซฮับอัชชาฟีอียะกลุ่มหนึ่ง (ดูอัลอฮกัร หน้า 240 - 241)

ชื่อเต็มของท่านคืออับดุลลอฮ์ อิบน์ อุมีร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ (เราะฎิยัลลอฮูอันฮูมา) มารดาของท่านชื่อซัยนับ บินติ มัซอูน ท่านเกิดเมื่อปีที่ 3 หลังจากที่ท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) ได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์ (สุบหานะฮฺวะตะอาลา) ท่านเข้ารับอิสลามพร้อมกับบิดาของท่าน และท่านเป็นเศาะหะบะฮฺที่มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) เป็นอย่างมาก ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีฮ.ศ. 87¹⁷³

2. อะนัส อิบน์ มาลิก (أنس بن مالك) ปรากฏในหน้าที่ 4 บรรทัดที่ 4

ท่านเป็นคนรับใช้ของท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) มารดาของท่านชื่อสะลิม บินติ มัลฮาน ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีฮ.ศ.91 ในขณะที่มีอายุ 99 ปี และถือว่าท่านเป็นเศาะหะบะฮฺท่านสุดท้ายที่เสียชีวิต ณ เมืองบัศเราะฮฺ ประเทศอิรัก¹⁷⁴

ชื่อจริงและประวัติทองแดงของอุละมาอ์ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

1. อัคคัยละมียฺ (الديمي) ปรากฏในหน้า 3 บรรทัดที่ 7

ชื่อจริงของท่าน คือ ซิรฺวัยฮฺ อิบน์ ชะฮฺรอฮฺ ท่านเกิดเมื่อปีฮ.ศ.445 ตรงกับปีค.ศ.1053 เป็นนักหะดีษ ผลงานของท่านที่โดดเด่นคือ อัลฟิรดาวส์ บิ มะฆูรฺ คิฎอบบ ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีฮ.ศ.509 ตรงกับปีค.ศ. 1115¹⁷⁵

2. มาลิก อิบน์ ดินาร์ (مالك بن دينار) ปรากฏในหน้าที่ 3 บรรทัดที่ 18

ท่านเป็นนักรายงานหะดีษที่มีคุณธรรมท่านหนึ่ง ท่านเสียชีวิตที่เมืองบัศเราะฮฺในปีฮ.ศ. 131 ตรงกับ ปีค.ศ. 748¹⁷⁶

3. อัลหะสัน อัลบัสรี (الحسن البصري) ปรากฏในหน้าที่ 4 บรรทัดที่ 26

ชื่อเต็มของท่านคืออัลหะสัน อิบน์ ยะฮฺฮะฮฺ อัลบัสรี ท่านเป็นหนึ่งในบรรดาอุละมาอ์ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านฟิกฮ์ ท่านเกิดที่นครมะดีนะฮฺในปีฮ.ศ. 21 ตรงกับ ปีค.ศ. 642

¹⁷³ คุร่ายละเอียดยเพิ่มเติมในหนังสืออัลค็อศบะฮฺ ของ อิบน์ ฆะญัรฺ อัลอัศเกาะลานีย์ เล่มที่ 4 หน้า 155 หมายเลข 4852

¹⁷⁴ คุร่ายละเอียดยเพิ่มเติมในหนังสืออัลอิตติอับ ของ อิบน์ อับดุลบัรฺ เล่มที่ 1 หน้า 198 หมายเลข 84

¹⁷⁵ คุ อัลอะอูลาม ของ อัชชะริกิลีย์ เล่มที่ 3 หน้า 183

¹⁷⁶ อังแล้ว คุ เล่มที่ 5 หน้า 260

และท่านได้ย้ายมาอยู่ที่เมืองบัสเราะฮ์ในเวลาต่อมา และท่านก็ได้เสียชีวิตที่เมืองนี้เมื่อปีส.ศ. 110 ตรงกับปีค.ศ. 728¹⁷⁷

4. อัศสะนูสี (السنوسي) ปรากฏในหน้าที่ 5 บรรทัดที่ 20

ชื่อจริงของท่านคือมุหัมมัด อิบน์ ยูสุฟ อัศสะนูสี ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ. 832 ตรงกับปีค.ศ. 1428 ผลงานทางวิชาการของท่านมีมากมายและที่โดดเด่นคืออุมมู อัลบะรอฮีน ทางด้านเตาหีด และหาซียะฮ์ อะลา เศาะเห์ยะมุสลิมทางด้านหะดีษ ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 895 ตรงกับปีค.ศ. 1490¹⁷⁸

5. อิมามอันนะวะวี (الإمام النووي) ปรากฏในหน้า 15 บรรทัดที่ 31 (และหน้า 19, 21, 31, 85, 139, 155 และ 201)

ชื่อจริงของท่านคือ ยะฮฺยา อิบน์ ชะรอฟ อันนะวะวี ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ. 631 ตรงกับปีค.ศ. 1235 ณ เมืองนะวา ประเทศซีเรีย ผลงานทางวิชาการของท่านมีมากมายอาทิ ชัรหฺ เศาะเห์ยะอิมามมุสลิม อัลอัชการ วิทยาศศอลิฮีน และอัลมัจญ์มูฮ์เป็นต้น ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 676 ตรงกับปีค.ศ. 1270¹⁷⁹

6. อัรรอฟีอี (الرافعي) ปรากฏในหน้าที่ 21 บรรทัดที่ 9 (และหน้า 72 , 85 , 196 , และ 219)

ชื่อจริงของท่านคือ อับดุลกะรีม อิบน์ มุหัมมัด อัรรอฟีอี ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ. 557 ตรงกับปีค.ศ. 1162 ท่านเป็นหนึ่งในอูละมาฮ์ผู้ยิ่งใหญ่ของมัซฮับอัชชาฟีอี ผลงานทางวิชาการของท่านที่โดดเด่นคือ ฟัคหฺ อัลอะชีซ ฟิ ชัรหฺ อัลวะญูซ และ ชัรหฺ มุสนัด อัชชาฟีอี ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 623 ตรงกับปีค.ศ. 1226¹⁸⁰

7. อัรรอหมลีย์ (الرملی) ปรากฏในหน้า 21 บรรทัดที่ 26 (และหน้า 28,40,52,86,91,102, และ 154)

ชื่อจริงของท่านคือ มุหัมมัด อิบน์ อะหฺมัด อัรรอหมลีย์ ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ. 919/ค.ศ. 1513 ณ เมืองอัรรอหมละฮ์ ประเทศอียิปต์ เนื่องจากท่านมีความเชี่ยวชาญทางด้านฟิกฮ์ท่าน จึงได้รับฉายาว่า “อัชชาฟีอีศเศาะมีร์” หมายความว่าอิมามชาฟีอีเล็ก ผลงานทางด้านการศึกษาของท่าน

¹⁷⁷ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 226

¹⁷⁸ ดู มุญัมมฺ อัลมุอัลลัฟีน ของ กุฮาละฮ์ , อุมร์ ริฎอ (Kuhalah, Umar Ridha) เล่มที่ 12 หน้า 132

¹⁷⁹ ดู อัคญะาะบะกอศ อัชชาฟีอียะฮ์ อัลกุบรอฮ์ ของ อัศสุบกี (al-Subki) เล่ม 8 หน้า 395

¹⁸⁰ ดู อัลอะอฺลาม ของ อัซซิริกี (al-zirikli) เล่มที่ 4 หน้า 55

มีมากมาย อาทิ อุมตะตุ อีระปะบิหุ และ นิสายะตุ อัลมูหุดัจญ์ เป็นต้น ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.1004 ตรงกับค.ศ.1596¹⁸¹

8. อิบ努 หะญัวร์ (ابن حجر) ปรากฏในหน้าที่ 21 บรรทัดที่ 26 (และหน้า 28 , 40 , 52 , 86 , 91 , 102, และ 154)

ชื่อจริงของท่านคือ อะหฺมัด อิบ努 มุหัมมัด อัลฮัยตะมีย์ ท่านเป็นนักกฎหมายอิสลาม สังกัดมัซฮับฮัซซาฟีอีที่มีชื่อเสียง ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ. 909 ตรงกับปีค.ศ.1504 ผลงานทางวิชาการของท่านที่โดดเด่นคือหนังสือดุหฺฟะตุ อัลมูหุดัจญ์และซัรหุ อัลอิรบะอีน อันนะวะวียะฮุ ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 984 ตรงกับปีค.ศ. 1567¹⁸²

9. อิบ努 กอสิม (ابن قاسم) ปรากฏในหน้า 28 บรรทัดที่ 13

ชื่อเต็มของท่านคือมุหัมมัด อิบ努 กอสิม อัลฆอซซีย์เกิดที่เมืองฆอซซะฮุ ประเทศปาเลสไตน์ เมื่อปีส.ศ.859 ตรงกับ ปีค.ศ.1455 ท่านเติบโตและเริ่มศึกษาที่บ้านเกิดและหลังจากนั้นท่านเดินทางมาศึกษาต่อที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ซึ่งต่อมาท่านก็ได้เข้าทำงานที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร ผลงานทางวิชาการของท่านมีหลายเล่มด้วยกันเช่น ฟิถุ อัลเกาะริบ หาซียะฮุ อะลา ซัรหิ อัคดัศรีฟ และ หะวาซี อะลา หาซียะฮุ เคาะยาตีฮ์ เป็นต้น ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.918 ตรงกับ ปีค.ศ.1512¹⁸³

10. อัฏเฏาะเราะลาเวีย (الطبرلاوي) ปรากฏในหน้า 28 บรรทัดที่ 14

ชื่อจริงของท่าน คือ มุหัมมัด อิบ努 สาลิม เป็นอุละมาฮ์สังกัดมัซฮับฮัซซาฟีอี เป็นปราชญ์ที่มีความจำศีลเยี่ยมจนเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในประเทศอียิปต์ ผลงานของท่านที่โดดเด่นมีชื่อว่า อัลบะฮฺญะฮุ อัลวารีฮียะฮุ ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 966 ตรงกับปีค.ศ. 1559¹⁸⁴

11. อัซซัยยาดีฮ์ (الزبيدي) ปรากฏในหน้า 28 บรรทัดที่ 14

ชื่อจริงของท่านคืออาลี อิบ努 ฆะหฺยา อัซซัยยาดีฮ์ อัลมัศรีฮ์ ผลงานทางวิชาการที่โดดเด่นของท่านหาซียะฮุ อะลา ซัรหิ อัลมันฮัจญ์ ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 1024 ตรงกับปีค.ศ. 1615 ที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์¹⁸⁵

¹⁸¹ อ้างแล้ว ดู เล่ม 6 หน้า 7

¹⁸² อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 234

¹⁸³ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 7 หน้า 5

¹⁸⁴ อ้างแล้ว ดู เล่ม 6 หน้า 134

12. อัลหะละบี (الحلبي) ปรากฏในหน้า 28 บรรทัดที่ 15

ชื่อจริงของท่านคือ อาลี อิบน์ อิบรอฮีม เกิดเมื่อปีส.ศ. 975 ตรงกับปีค.ศ. 1567 ที่ประเทศอียิปต์ ผลงานทางวิชาการของท่านที่โดดเด่นคือหาซียะฮ์ อะลา ซัรหิ อัลมันฮัจญ์ และท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 1044 ตรงกับปีค.ศ. 1635¹⁸⁶

13. อัลก็อลยูบี (القليوبي) ปรากฏในหน้า 28 บรรทัดที่ 15

ชื่อจริงของท่าน คือ อะหมัด อิบน์ อะหมัด ท่านเป็นชาวเมืองก็อลยูบในประเทศอียิปต์ ผลงานทางวิชาการของท่าน อาทิ ตุหฺฟะตุ อับรอฮิม (تحفة الراغب) และ หนังสือความประเสริฐของนครมักกะฮ์ มะดีนะฮ์ และบัยตุลมุก็อดดัส (فضائل مكة والمدينة وبيت المقدس) ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.1069 ตรงกับปีค.ศ.1659¹⁸⁷

14. อัลเคาะฎิบ อัซซารีบี (الخطيب الشربيني) ปรากฏในหน้าที่ 28 บรรทัดที่ 22

ชื่อจริงของท่านคือ มุหัมมัด อิบน์ อะหมัด ท่านเป็นนักกฎหมายอิสลามสังกัดมัซฮับอัชชาฟีอีที่มีชื่อเสียง ผลงานทางวิชาการของท่านที่โดดเด่นคือ อัลอิกนาอฺ และมุนนี อัลมุหฺดาจญ์ ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 977 ตรงกับปีค.ศ. 1570¹⁸⁸

15. อิมามมาลิก (الإمام مالك) ปรากฏในหน้า 61 บรรทัดที่ 28 (และหน้า 111)

ชื่อเต็มของท่านคือ มาลิก อิบน์ อนัส ท่านเกิด ณ นครมะดีนะฮ์ เมื่อปีส.ศ.93 ตรงกับปีค.ศ.712 ท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับอัลมาลิกีย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่มัซฮับตามแนวคิดอะฮฺลิสสุนนะฮ์ ผลงานการประพันธ์ของท่านมีมากมาย อาทิ อัลมุวัฏฏะ (الموطأ) และหนังสือริสาละฮ์ ฟิ ร็อดดิอะลา อัลเกาะคะริยะฮ์ เป็นต้น ท่านได้เสียชีวิต ณ นครมะดีนะฮ์เช่นกันเมื่อ ปีส.ศ.179 ตรงกับปีค.ศ. 790¹⁸⁹

16. อิมามอัชชาฟีอี (الإمام الشافعي) ปรากฏในหน้า 61 บรรทัดที่ 26 (และหน้า 65,139 และ 186)

¹⁸⁵ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 5 หน้า 32

¹⁸⁶ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 4 หน้า 251

¹⁸⁷ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 92

¹⁸⁸ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 6 หน้า 6

¹⁸⁹ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 5 หน้า 257

ชื่อจริงของท่านคือ มุหัมมัด อิบน์ อีครีส อัชชาฟีอีย์ ท่านเกิด ณ เมืองฆอซซะฮ์หรือ ฉนวนกาซ่าประเทศปาเลสไตน์ เมื่อปีส.ศ.150 ตรงกับปีค.ศ.767 ท่านได้ย้ายมาใช้ชีวิต ณ นครมักกะฮ์ในขณะที่มีอายุเพียงสองขวบ หลังจากนั้นท่านก็เดินทางศึกษาหาความรู้ จนกระทั่งสามารถก่อตั้งมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่มัซฮับตามแนวคิดอะสุลิสสุนนะฮ์ ท่านได้ประพันธ์งานเขียนไว้มากมาย อาทิหนังสืออัลอุม (الإم) ทางด้านฟิกฮ์ อรรถาธิบาย (الرسالة) ทางด้านอุศูลฟิกฮ์ และอัลมุสนัด (المسند) ทางด้านหะดีษเป็นต้น ท่านได้เสียชีวิต ณ กรุงโคโร ประเทศอียิปต์ เมื่อปีส.ศ.204 ตรงกับปีค.ศ.820¹⁹⁰

17. อิมามอัลเงาะซาลีย์ (الإمام الغزالي) ปรากฏในหน้า 65 บรรทัดที่ 23 (และหน้า 194)

ชื่อจริงของท่านคือ มุหัมมัด อิบน์ มุหัมมัด อัลเงาะซาลีย์ ท่านเกิด ณ เมืองฮัตฏอบะรอน ประเทศคูเราะซาน เมื่อปีส.ศ.450 ตรงกับปีค.ศ.1058 ท่านเป็นปรมาจารย์ทางด้านปรัชญาและจริยศาสตร์อิสลาม (ตะเศวูฟ) ผลงานการประพันธ์ของท่านมีมากมาย อาทิ หนังสืออิฮฺยาอฺ อุลูมุดดีน (احياء علوم الدين) ทางด้านปรัชญา อัลบะสิฎ (البسيط) ทางด้านฟิกฮ์ และอัลมุสตัศฟา (المستصفى) ทางด้านอุศูลฟิกฮ์เป็นต้น ท่านได้เสียชีวิตที่บ้านเกิดของท่านเมื่อปีส.ศ.505 ตรงกับปีค.ศ.1111¹⁹¹

18. อะบูหะสัน อัลอัชชะรี (أبو الحسن الأشعري) ปรากฏในหน้าที่ 65 บรรทัดที่ 29

ชื่อจริงของท่านคือ อาลี อิบน์ อิสมาอีล เกิดเมื่อปีส.ศ. 260 ตรงกับปีค.ศ. 874 ท่านเกิดที่เมืองอัลบัสเราะฮ์ ท่านเคยยึดแนวคิดของอัสมูอะซิดะฮ์ และ ได้เปลี่ยนเป็นแนวคิดสะลัฟในเวลาต่อมา ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ. 324 ตรงกับปีค.ศ. 936 ผลงานของท่านที่โดดเด่นคือ มะกอลาตอัลอิสลามียีน อัลอิบานะฮ์ และริสาละฮ์ ฟิ อัลอีมาน¹⁹²

19. เชคอะบี ชุญญาอฺ (شيخ أبي شجاع) ปรากฏในหน้า 72 บรรทัดที่ 17

ชื่อจริงของท่านคืออะหฺมัด อิบน์ อัลหุสัยน์ เถ็นอุละมาฮ์สังกัดมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ.533/ค.ศ.1138 ผลงานทางวิชาการของท่านมีดังนี้ อัคตักริบ หรือเป็นที่รู้จักคือมะตันอะบี ชุญญาอฺ และซัรหฺ อิกนาอฺ อัลมาวัรคีย์ ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.593/ค.ศ.1197¹⁹³

¹⁹⁰ อ้างแล้ว ดู เล่ม 6 หน้า 26

¹⁹¹ อ้างแล้ว ดู เล่ม 7 หน้า 22

¹⁹² อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 4 หน้า 263

¹⁹³ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 116

20. อัซซัรอมิลิสตี (الشبراملسي) ปรากฏในหน้า 86 บรรทัดที่ 3 (และหน้า 91)

ชื่อจริงของท่านคืออาลี อิบน์ อาลี อัซซัรอมิลิสตี ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ.997 ตรงกับปีค.ศ.1588 ณ เมือง ซัรอมิลิส ประเทศอียิปต์ ดวงตาของท่านได้บอดลงในขณะที่ท่านยังเยาว์วัย ผลงานทางวิชาการของท่าน อาทิ หาซียะฮ์ อะลา อัชชะมาอิด หาซียะฮ์ อะลา อัลมะวะฮิบ และหาซียะฮ์ อะลา นีหายะตุ อัลมุหฺตาจญ์เป็นต้น ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.1087 ตรงกับปีค.ศ.1676¹⁹⁴

21. อิมามอะบูหะนีฟะฮ์ (أبو حنيفة) ปรากฏในหน้า 111 บรรทัดที่ 14 (และหน้า 202)

ชื่อจริงของท่านคือ อับดุลมาน อิบน์ ซาบิต ท่านเกิด ณ เมืองกูฟะฮ์ เมื่อปีส.ศ.80 ตรงกับปีค.ศ. 699 ท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับอัลหะนะฟีฮ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่มัซฮับตามแนวคิอะฮ์สุลิสถุนนะฮ์ ท่านมีผลงานการประพันธ์ อาทิ อัลมุสนัด (المسند) และ อัลมะคอริญ (المخارج) ท่านได้เสียชีวิต ณ เมืองบักแดดหรือแบกแดด เมื่อปีส.ศ.150 ตรงกับปีค.ศ.767¹⁹⁵

22. อัลบาชูรีย (البجوري) ปรากฏในหน้า 111 บรรทัดที่ 33

ชื่อจริงของท่าน คือ อิบรอฮีม อิบน์ มุหัมมัด ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ.1198/ค.ศ.1784ที่เมืองอัลบาชูรในประเทศอียิปต์ ท่านเริ่มต้นการศึกษาที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ และท่านก็ได้เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ในเวลาต่อมา ผลงานทางวิชาการของท่านมีมากมายด้วยกัน เช่น หาซียะฮ์ อัลบาชูรีย อะลา อิบนิ กอสิม อัลฆอซซีย ตะหุกกี อัลมะกอหม และหาซียะฮ์ อะลา อุมมิ อัลบะรอฮีน วัล อะกออิดเป็นต้น ท่านเสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.1277ตรงกับปีค.ศ.1860¹⁹⁶

23. อัลบูกอริฮ์ (البخاري) ปรากฏในหน้า 123 บรรทัดที่ 34

ชื่อจริงของท่านคือมุหัมมัด อิบน์ อิสมาอิล อัลบูกอริฮ์ ท่านเกิดเมื่อปีส.ศ.194 ตรงกับปีค.ศ.810 ณ เมืองบูกอรอ บิดาของท่านเสียชีวิตตั้งแต่ท่านยังเยาว์วัย เมื่อท่านเจริญเติบโตขึ้นท่านก็ออกเดินทางศึกษาหะดีษในหลายประเทศ อาทิคุรอซาน อิรัก และซามเป็นต้น และท่านก็สามารถรวบรวมหะดีษได้ประมาณหกแสนหะดีษและคัดเลือกเฉพาะหะดีษที่เศาะฮิหฺมากที่สุดไว้ในหนังสือชื่อ “ อัลญามิอุ อัศเศาะฮิหฺ ” (الجامع الصحيح) หรือเป็นที่รู้จักว่า “เศาะฮิหฺบูกอริฮ์ ” ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.256 ตรงกับปีค.ศ. 870¹⁹⁷

¹⁹⁴ อ้างแล้ว ดู เล่ม 4 หน้า 314

¹⁹⁵ อ้างแล้ว ดู เล่ม 8 หน้า 36

¹⁹⁶ อ้างแล้ว เล่ม 1 หน้า 71

¹⁹⁷ อ้างแล้ว เล่ม 6 หน้า 34

24. อิบ努 ฮิบบาน (ابن حبان) ปรากฏในหน้า 124 บรรทัดที่ 2

ชื่อเต็มของท่านคือมุหัมมัด อิบ努 ฮิบบาน อัคคะมีมีย อัลมุสตีย ท่านท่านเป็นนัก ศึกษและนักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ผลงานการประพันธ์ของท่านที่โดดเด่น อาทิ อัลมุสนัด อัศเศาะฮีหฺ (المسند الصحيح) และ เราะฎาะฮฺ อัลอุเกาะลาฮฺ (روضه العقلاء) ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.354 ตรงกับปีค.ศ. 965¹⁹⁸

25. อัซซัรกะษี (الزركشي) ปรากฏในหน้า 89 บรรทัดที่ 23 (และหน้า143 ,191)

ชื่อจริงของท่านคือ มุหัมมัด อิบ努 บะซาตุรฺ ครอบครัวยุคของท่านเป็นชาวดุรกกี แต่ท่านเกิดที่ประเทศอียิปต์เมื่อปีส.ศ.745 ตรงกับปีค.ศ.1344 ผลงานของท่านที่โดดเด่นคือ อัตตะฮะรุ้ อัลมุฮัฎ (البحر المحيط) ทางด้านอุศูลฟิถุฮฺและอัคดีบาญญ์ (الدبابة) ทางด้านฟิถุฮฺ ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปีส.ศ.794 ตรงกับปีค.ศ. 1392¹⁹⁹

อธิบายชื่อสถานที่

1. อัตตันอิม (التنيم) ปรากฏในหน้า 69 บรรทัดที่ 5

คือ ตำบลหนึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครมักกะฮฺไปทางนครมะดีนะฮฺ เป็นสถานที่สำหรับการเริ่มต้นประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวมักกะฮฺ ที่มาของชื่ออัตตันอิมก็เนื่องจากว่ามีเนินเขาประชิดทั้งสองฝั่ง ฝั่งขวามีชื่อว่านะอิม ส่วนฝั่งซ้ายมีชื่อว่าอิม และลำธารที่อยู่ตรงกลางมีชื่อว่านีอูมาน²⁰⁰

2. อัลญุฬะฮฺ (الجلحفة) ปรากฏในหน้า 68 บรรทัดที่ 18

คือ ตำบลหนึ่งที่มีขนาดใหญ่พอสมควรตั้งอยู่ห่างจากนครมักกะฮฺเป็นระยะทาง 4 มัหะละฮฺหรือประมาณ 196 กิโลเมตร และห่างจากนครมะดีนะฮฺ 6 มัหะละฮฺ หรือประมาณ 294 กิโลเมตร ญุฬะฮฺเป็นสถานที่เริ่มต้นในการประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวอียิปต์และซาม²⁰¹

¹⁹⁸ อ้างแล้ว เล่ม 6 หน้า 78

¹⁹⁹ อ้างแล้ว ดู เล่ม 6 หน้า 60

²⁰⁰ คุรอซตะเอียดเพิ่มเติมในหนังสือมุอญัซิม บุลคาน ของ ฮากูต อัลหะมะวีย เล่มที่ 2 หน้า 58

²⁰¹ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 129

3. ซุลหุลัยฟะฮฺ (نو الحليفة) ปรากฏในหน้า 68 บรรทัดที่ 18

คือ ตำบลหนึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครมะดีนะฮฺประมาณ 6 ไมล์ เป็นสถานที่สำหรับการเริ่มต้นในการประกอบพิธีหัจญ์ของชาวมะดีนะฮฺ และมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า อัซฮารุอาลี²⁰²

4. อะสะฟาน (عسفان) ปรากฏในหน้า 51 บรรทัดที่ 12

คือ ตำบลหนึ่งตั้งอยู่ห่างจากนครมักกะฮฺ 2 มัรหะละฮฺ หรือประมาณ 98 กิโลเมตร ไปทางนครมะดีนะฮฺ²⁰³

อธิบายชื่อมัซฮับ กลุ่ม หรือลัทธิ

1. มัซฮับอัลหะนะฟีฮ์ ปรากฏในหน้าที่ 43 บรรทัดที่ 12

เป็นหนึ่งในสี่มัซฮับที่มีผู้ติดตามมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในโลกอิสลาม และชื่อของมัซฮับมาจากชื่อของอิมามอะบูหะนีฟะฮฺผู้ก่อตั้งมัซฮับ สำหรับหลักการของมัซฮับที่ใช้เป็นแหล่งที่มาในการกำหนดคบทบัญญัติมีดังนี้คือ อัลกุรอาน อัลสุนนะฮฺ อัลอิจญ์มาอฺ อัลกียาส ทัศนะของเศาะหาบะฮฺ และอัลอัสติหฺซาน มัซฮับนี้ยังได้รับการยอมรับและมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากในโลกอิสลาม โดยเฉพาะประเทศอิรัก ตุรกี อัฟกานิสถาน ปากีสถาน และอินเดียเป็นต้น²⁰⁴

2. มัซฮับอัชชาฟีอีฮ์ ปรากฏในหน้าที่ 43 บรรทัดที่ 11

เป็นหนึ่งในสี่มัซฮับที่มีผู้ติดตามในโลกอิสลามเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน ถือเป็นอันดับสองรองจากมัซฮับหะนะฟีฮ์ ชื่อของมัซฮับมาจากชื่อของอิมามมุหัมมัด อิบน์ อิบรอฮีม อัชชาฟีอีฮ์ สำหรับหลักการของมัซฮับที่ใช้เป็นแหล่งที่มาในการกำหนดคบทบัญญัติคือ อัลกุรอาน อัลสุนนะฮฺ อัลอิจญ์มาอฺ อัลกียาส และทัศนะของเศาะหาบะฮฺ มัซฮับนี้ยังคัดค้านการใช้หลักการอัสติหฺซาน อัลมะสอลิหฺ อัลมุรตะละฮฺ และการปฏิบัติของชาวนครมะดีนะฮฺ มัซฮับนี้ยังได้รับการยอมรับ

²⁰² อ่างแก้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 340

²⁰³ อ่างแก้ว ดู เล่มที่ 4 หน้า 122

²⁰⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหนังสืออัลเมาซุอะฮฺ อัลมุชตะเราะฮฺ ฟิล อัคยาน วัลมะซาอิบ (الموسوعة الميسرة في الأديان والمذاهب) ของ ดร.มานิอุ อิบน์ หัมมัด อัลญะนีฮ์ เล่มที่ 1 หน้า 115

และมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากในโลกอิสลาม โดยเฉพาะประเทศอียิปต์ อิรัก ซีเรีย และหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน เป็นต้น²⁰⁵

3. มัชฮับอัลมาลิกีย์ ปรากฏในหน้าที่ 61 บรรทัดที่ 28

เป็นหนึ่งในสี่มัชฮับที่มีผู้ติดตามในโลกอิสลามเป็นจำนวนมากเป็นอันดับสาม ชื่อของมัชฮับก็มาจากชื่อของอิมามมาลิก อิบну อะนัส สำหรับหลักการของมัชฮับที่ใช้เป็นแหล่งที่มาในการกำหนดบทบัญญัติคือ อัลกุรอาน อัลสุนนะฮ์ อัลอิจญ์มาอ์ อัลกียาส ทัศนะของเศาะหาบะฮ์ การปฏิบัติของชาวนครมะดีนะฮ์ และอัลมะสอลิหฺ อัลมุรตะละฮ์ มัชฮับนี้ได้รับการยอมรับและมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากในโลกอิสลาม โดยเฉพาะประเทศชูดาน บางส่วนของประเทศอียิปต์ โมร็อกโก และอื่นๆ²⁰⁶

4. มัชฮับอัลหัมบะลีย์ ปรากฏในหน้าที่ 171 บรรทัดที่ 7

เป็นหนึ่งในสี่มัชฮับที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนที่น้อยกว่าสามมัชฮับข้างต้น ชื่อของมัชฮับก็มาจากชื่อของอิมามอะหฺมัด อิบну มุหัมมัด อิบну หัมบัล สำหรับหลักการของมัชฮับที่ใช้เป็นแหล่งที่มาในการกำหนดบทบัญญัติคือ อัลกุรอาน อัลสุนนะฮ์ อัลอิจญ์มาอ์ อัลกียาส ทัศนะของเศาะหาบะฮ์ สำหรับการยอมรับในโลกอิสลามของมัชฮับนี้ยังถือว่าน้อยหากเปรียบเทียบกับอีกสามมัชฮับข้างต้น โดยจะมีผู้ติดตามเฉพาะบางประเทศในตะวันออกกลางเช่นซาอุดีอาระเบีย คูเวต บางส่วนในประเทศอียิปต์และซีเรีย เป็นต้น²⁰⁷

5. อัลมะญลีย์ ปรากฏในหน้าที่ 189 บรรทัดที่ 1

คำว่า “อัลมะญลีย์” เป็นคำในภาษาเปอร์เซียถูกนำมาใช้ในภาษาอาหรับ และเป็นชื่อกลุ่มแนวคิดหนึ่งที่มีการบูชาไฟ อีกทั้งยังมีหลักความเชื่อในเทพเจ้าสององค์กล่าวคือ องค์หนึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความดี และอีกองค์หนึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความชั่ว กลุ่มนี้ได้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 3 ของคริสต์ศักราช²⁰⁸

6. อัลวะษะนีฮ์ ปรากฏในหน้าที่ 189 บรรทัดที่ 2

²⁰⁵ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 125

²⁰⁶ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 120

²⁰⁷ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 131

²⁰⁸ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 1149

เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีการบูชาก้อนหินและรูปปั้น ปรัชญาของกลุ่มนี้จะยึดปรัชญาของเพลโตและอริสโตเติลเป็นหลัก สำหรับความเชื่อของกลุ่มนี้มีลักษณะที่หลากหลายคือ การเคารพบูชามนุษย์ด้วยกันซึ่งอาจจะเป็นคนคนหนึ่ง สายตระกูลหนึ่ง หรือกลุ่มๆหนึ่ง ดังเช่นการเคารพบูชาของชาวอีธาใต้ในอดีตค่อบรรดากษัตริย์ของพวกเขาและการเคารพบูชาของชาวอินเดียค่อบรรดาปราชญ์ของพวกเขาเป็นต้น²⁰⁹

7. อัจฉนคตะกะสะ ปราภฏในหน้าที่ 189 บรรทัดที่ 2

เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีแนวคิดเกิดความสงสัยและไม่มั่นใจในศาสนาอิสลาม กล่าวคือมีการปฏิเสธในบางสิ่งบางอย่างที่ถูกกำหนดไว้ในอิสลาม หรือการที่ชอบกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติโดยมีการเชิญชวนให้กระทำในสิ่งที่ชั่วร้าย และหลักการที่สำคัญของกลุ่มแนวคิดนี้คือการเคารพบูชามนุษย์ด้วยกันและเริ่ษาเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งที่ถูกสร้าง²¹⁰

8. อันนัศรอนีย์ ปราภฏในหน้าที่ 149 บรรทัดที่ 27

เป็นชื่อที่เรียกผู้ที่นับถือศาสนาหนึ่งที่มีความเชื่อค่อพระเยซูหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าคริสเตียน ศาสนานี้ได้มีการอ้างว่าพระเยซูที่พวกเขา นับถือเป็นพระเจ้านั้นนับถือบูชาบุตร ของนางมารีย์²¹¹

9. อัลอะฮ์ซุคียะฮ์ ปราภฏในหน้าที่ 149 บรรทัดที่ 27

อัลอะฮ์ซุคียะฮ์หรืออะฮ์ซุคีย์ อาจจะมาจากชื่อของอะฮ์ซุซาบุตรของนบียะฮ์อูคูบ (อะลียฮิสสะลาม) และค่อมาได้นำมาใช้เรียกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักในปัจจุบันว่าอิว พวกนี้อ้างตนว่าเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่ถูกคัดเลือกและเป็นกลุ่มที่พระองค์ทรงรัก²¹²

วิธีเขียนบทส่งท้าย

สำหรับบทส่งท้ายในหน้า 225 บรรทัดที่ 22 ซึ่งได้เขียนส่งท้ายด้วยการบอกชื่อผู้แต่งอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับชื่อหนังสือ และระบุวันเดือนปีและสถานที่ที่ผู้แต่งได้เขียนเสร็จสมบูรณ์

²⁰⁹ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 1175

²¹⁰ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 1075

²¹¹ อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 2 หน้า 1156

²¹² อ้างแล้ว ดู เล่มที่ 1 หน้า 500

หลังจากนั้นผู้แต่งก็ได้ขอบคุณอัลลอฮ์ทรงประทานความเมตตาและความกรุณาจนในที่สุดหนังสือเล่มนี้ก็สามารถเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี พร้อมทั้งเกิดโอกาสให้ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้สามารถแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาดหรือบกพร่องได้ เพราะแน่นอนที่สุด ไม่มีผู้ใดที่สามารถหลีกเลี่ยงจากความผิดพลาดได้